

CENTRALIZĒTAIS EKSĀMENS LATVIEŠU VALODĀ
12. KLASEI
 2019
 VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

1. daļa (Maksimālais punktu skaits – 24)

Uzd. nr.	Kritērijs	Punkti	Punkti kopā
1.	Par katru pareizi veidotu un ierakstītu vārdformu – 1 p.	8*1	8
2.	Par katru teikumu, kurā pareizi saliktas pieturzīmes, – 1 p. <i>Pieļauta kāda kļūda – 0 p. Nav ielikta neviena pieturzīme – 0 p.</i>	16*1	16

2. daļa (Maksimālais punktu skaits – 30)

Uzd. nr.	Kritērijs	Punkti	Punkti kopā
1.	Par precīzi formulētu tematu (<i>forma + saturs</i>) – 1 p. (<i>Temats – rakstu darba (sacerējuma, pētījuma, referāta, literāra darba) vai mutvārdu runas (priekšlasījuma, stāstījuma) satura pamatidejas formulējums; jautājums, par ko runā un raksta.</i>) Pieļauta neprecizitāte (<i>nav ievērota forma, bet atbilstošs saturs/ forma atbilstoša, bet saturs neatbilst</i>) – 0 p. Temats ir neprecīzs/ vispārīgs, konspektīvs pārstāsts, formulēta tēma – 0 p. Ja formulējumā „ <i>Temats ir par...</i> ” un cita liekvārdība – 0 p. <i>Temats var būt formulēts jautājuma formā.</i>	1	1
2.	Par katras galvenās domas formulēšanu atbilstoši rindkopā ietvertajai informācijai – 1 p. Ja galvenās domas formulējumā izmanto citātu ar 1-3 saviem vārdiem – 0 p. Ja galvenā doma formulēta kā temats vai plāna punkts – 0 p.	3*1	6
	Par katru atbildi bez pareizrakstības kļūdām – 1 p. <i>Ja par saturu 0 punktu, pareizrakstību vērtē.</i> <i>Ja ir tikai citēts (citātu virkne), pareizrakstību nevērtē.</i>	3*1	
3.	Par apgalvojuma, ka rakstniekam nepieciešama atzinība, pārliecinošu pamatojumu – 1 p.	1	3
	Par salikta pakārtota teikuma izveidošanu – 1 p.	1	
	Par atbildi bez pareizrakstības kļūdām – 1 p. Ja par saturu 0 punktu, pareizrakstību vērtē.	1	

4.	Par precīzi atbilstoši tekstam formulētu problēmu – 1 p. (PROBLĒMA – sarežģīts (teorētisks vai praktisks) jautājums, uzdevums, kas risināms, pētāms. Problēma var būt arī jautājuma formā.) Problēma – konspektīvs pārstāsts – 0 p.	1	3
	Par atbilstoši izvirzītās problēmas aktualitātes raksturošanu – 1 p.	1	
	Par visu atbildi bez pareizrakstības kļūdām – 1 p. <i>Ja par 1.-2.pozīciju 0 punktu, pareizrakstību vērtē.</i>	1	
5.	Par katra tekstā lietotā vārdu savienojuma skaidrojumu – 1 p.	2*1	2
6.	Par no teikuma izrakstīto vārdu savienojumu pārnestā nozīmē – 1 p.	1	3
	Par no teikuma izrakstīto ar piedēkli atvasinātu vārdu (<i>iespējami četri varianti</i>) – 1 p.	1	
	Par pareizi nosauktu valodas līdzekli (atslēgas vārds – vispārākā pakāpe) – 1 p.	1	
	<i>Punktu iegūst, ja izraksta vienu piemēru. Ja izrakstīti vairāki vai pieļauta pareizrakstības kļūda – 0 p.</i>		
7.	Par katru loģisku argumentu, kas pamato skolēna izvēli rediģēt vai nerediģēt autora tekstu, – 1 p.	2*1	3
	Par atbildi bez pareizrakstības kļūdām – 1 p. <i>Ja par saturu 0 punktu, pareizrakstību vērtē.</i>	1	
8.	Par temata izpratni – 4 p. Ja viedoklis nav par piedāvāto jautājumu, tad uzdevumu nevērtē – 0 p. <i>Saprotama un argumentēta atbilde par to, kā citi mākslas veidi palīdz/nepalīdz/traucē uztvert/izprast daiļdarbus. Skaidra personīgā attieksme, minēti piemēri, kas palīdz/nepalīdz/traucē uztvert daiļdarbus. Ja skolēns raksta vispārīgas frāzes par mākslu un literatūru, saturā var saņemt maksimāli 1 punktu.</i>	4	9
	Par ievērotu darba formu un apjomu – 2 p. Ja nav ievērots darba apjoms (līdz 30 vārdiem) – darbu nevērtē. <i>Kaut arī viedoklis ir ļoti īss rakstu darbs, tajā vēlams ievērot <u>trīsdaļīguma formu</u> (ievada un nobeiguma teikumi, kā arī viedokļa daļa). Dalījums rīndkopās nav obligāts.</i>	2	
	Par ortogrāfijas, interpunkcijas un stila normu ievērošanu – 3 p.	3	
	Detalizētus 8. uzdevuma vērtēšanas kritērijus skatīt tabulā “8. uzdevuma vērtēšanas kritēriji”.		

8. uzdevuma vērtēšanas kritēriji (Maksimālais punktu skaits – 9)

Ja nav ievērots darba apjoms (līdz 30 vārdiem) – darbu nevērtē.

Ja viedoklis nav par piedāvāto jautājumu, tad uzdevumu nevērtē – 0 p.

Punkti	Saturs	Forma/apjoms	Ortogrāfija, interpunkcija, stils (vārdu skaits/kļūdu skaits)
4	Temats izprasts. Patstāvīgas domas, loģisks, argumentēts spriedums, skaidra atbilde uz jautājumu. (Saprotama un argumentēta atbilde, izpratne par mākslas nozīmi, ietekmi uz cilvēku, kā arī dažādu mākslas veidu savstarpējo mijiedarbību, skaidra personīgā attieksme, minēti konkrēti piemēri, kā citi mākslas veidi sekmē/traucē literāru darbu izpratni.)		līdz 70 vārdiem vairāk kā 70 vārdus
3	Temats izprasts. Argumentēts viedoklis, skaidra autora pozīcija. (Laba atbilde ar pamatotu izteikto domu, daļēja argumentācija; runā par mākslas veidiem un to nozīmi kopumā; ir sava personīgā pieredze, kā citi mākslas veidi palīdzējuši/traucējuši saprast literatūru.)		0 Ne vairāk kā 1 kļūda.
2	Temats izprasts. Šaurs izpratnes atspoguļojums (stāsta tikai par savu pieredzi, vispārīgās frāzēs minot dažādus mākslas veidus, to iespēju ietekmēt lasītāju; trūkst argumentācijas), ir faktu kļūdas, temata sašaurinājums/ paplašinājums. Frāzainība.	<ul style="list-style-type: none"> • levērota teksta uzbūve / plānojums. • levērots apjoms – 70 un vairāk vārdu. (Ievēroti abi kritēriji.) 	1-2 2-4 kļūdas.
1	Temats izprasts. (Vispārīgas frāzes par mākslas veidiem un personīgo attieksmi pret tiem.) Pretrunīgs viedoklis/ nav argumentācijas, domas haotiskas.	<p>levērota teksta uzbūve/ plānojums, apjoms- 31-69 vārdu.</p> <p>VAI</p> <p>levērots apjoms 70 un vairāk vārdu / nav kāda no teksta uzbūves elementiem. (Nav ievērots viens kritērijs.)</p>	3-4 5-7 kļūdas.
0	Neatbilst tematam / paustā doma nav uztverama.	Nav vērtējams. (Nav ievēroti abi kritēriji.)	5 un vairāk kļūdu. 8 un vairāk kļūdu.

3. daļas vērtēšanas kritēriji (Maksimālais punktu skaits – 34)

P.	Satura		Kompozīcija			Valodas lietojums (3)	Stils (4)
	Temata izpratne (5)	Argumentācija** (3/4+1=4/5)	K1 Apjoms (2)	K2 Rindkopas (2)	K3 Secīgums (3)		
5	Temats izprasts, patstāvīgas domas, radoši spriedumi, atziņas, vērtējums.	*Skolēns saņem papildu vienu punktu, ja ir izmantoti 2 un vairāk kultūras vai/un literatūras fakti un nav pieļāvis vērtējamam objektīvi konstatējamu fakta kļūdu.					
4	Saturs atbilst tematam, atsevišķas nozīmīgas, patstāvīgas domas, spriedumi, atziņas, vērtējums.	Skolēns ar mērķtiecīgi izvēlētu (2 un vairāk) kultūras un/vai literatūras faktiem materiālu spēj atklāt un pierādīt izvēlēto tematu. Argumenti atklāj individuāla vērtību sistēmu un tās nozīmi viņa dzīvē. *Fakti ir raksturoti/komentēti.					Ne vairāk kā 1 stila kļūda.
3	Daļēji atklāts temats, tas sašaurināts vai paplašināts, novirze no temata. Vienpusīga, fragmentāra pieeja galveno problēmu risinājumam, neveikli/trafaretī spriedumi.	Izmantotie (2 un vairāk) kultūras un/vai literatūras fakti savu spriedumu argumentēšanai parāda, ka skolēns prot orientēties izvēlētajā tematā. Pietrūkst mērķtiecības šo fakti atlasē (kāpēc konkrēts fakts tiek izmantots). *Fakti ir raksturoti.				Tematam atbilstoša valoda, pamatota vārdu izvēle, daudzveidīgas, saturam pakārtotas teikuma konstrukcijas.	2–3 stila kļūdas.
2	Temata virspusēja sapratne, bezpersonisks darbs/nav attieksmes.	Izmantotie 2 kultūras un/vai literatūras fakti nav pārlicinoši spriedumu pamatošanai / izmantots 1 pārlicinošs fakts **Fakti ir informatīvi (nosaukti, pieminēti).	Ir ievērots noteiktais apjoms.	Ievērots daļējums rindkopās, jauna doma jaunā rindkopā, iztirzājumā vismaz 2 rindkopas, atkāpes no kreisās puses.	Darbs plānveidīgs, bet pietrūkst mērķtiecības galvenās domas atklāsmē.	Tematam atbilstoša valoda, pamatā dažādu konstrukciju teikumi, liekvārdība, standarta frāzes, lietoti no citām valodām netulkoti vārdi.	4–7 stila kļūdas.
1	Daļēji mainīts temats, temata vulgarizācija.	Darbā ir vispārīgi spriedumi, maznozīmīgi kultūras un/vai literatūras fakti. ** Fakti (citiāti) ir tikai nosaukti, pieminēti. Skolēns izmanto tikai paša pieredzi.	Darba apjoms par mazu (līdz 300 v.)	Nav ievērots viens no nosacījumiem.	Nepamatoti plašs/fss/ nav ievada/nobeiguma; nepamatoti izvērstā/ sašaurināta kāda daļa, nav vai mainīts virsraksts u.c.	Ierobežots vārdu krājums un lietojums, vienveidīgas konstrukcijas teikumi/ nepamatoti gari teikumi.	8–12 stila kļūdas.
0	Saturs neatbilst tematam.	Dominē vispārīgi spriedumi.	Darba apjoms (līdz 240 v.)	Nav ievēroti 2 un vairāk nosacījumu.	Darbam nav plānveidīgas uzbūves, trūkst vairākas daļas.	Vārdu krājums traucē uztvert domu.	13 un vairāk stila kļūdas.

Ort.,interp. kļūdas	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	19 un vairāk kļūdu	17–18	15–16	13–14	11–12	9–10	7–8	5–6	3–4	2	1

Darbu nevērtē: Darba apjoms līdz 120 vārdiem (virsrakstu neieskaita).

Cits temats, pārspriedums tikai par kādu kultūras notikumu vai grāmatu / neatbilst uzd. nosacījumiem.

Darbu daļēji vērtē:

Darba apjoms līdz 240 vārdiem – kļūdu skaits reizina ar 2.

Darbā dominē literārā darba satura pārstāsts, minimāli spriedumi – 1 p., par argumentāciju – 1 p.

Darbs neatbilst tematam – 0 punktu par saturu un argumentāciju, vērtē kompozīciju un valodu.

**** Argumentācija** – ja 3 vai 4 punkti par argumentāciju, saņem 1 papildu punktu par faktu pareizību. Ja faktu rakstībā pieļautas pareizrakstības kļūdas, kas nemaina fakta būtību, tad tā ir pareizrakstības kļūda ("Garkajetiņš", "Svina Garša", Gunārs Janovskis).